

Resno delo vodi do uspehov

Zborovanje predsednikov sreskih društev JUJ
sekcije za dravsko banovino

Zbori predsednikov sreskih društev so ti forum naše stanovske organizacije, kjer se rešujejo najvažnejša vprašanja, ki so čisto vitalnega pomena za naš stan. Čim resnejši so bili časi, ki jih je organizacija preživljala, tem impozantnejši so bili ti zbori.

Polnoštevilna udeležba na nedeljskem zboru predsednikov nam je jasen dokaz, da se voditelji našega članstva zavedajo svojih dolžnosti in resnih trenutkih.

Ob otvoritvi zborovanja je predsednik tov. Ivan Dimnik obrazložil vse aktualne zadeve, ki tangirajo učiteljstvo, njegovo organizacijo, šolo in prosveto. Jasno je očrtal stanje v naši organizaciji in to v centrali kakor v sekciji. Po impozantni zmagi na skupščini v Novem Sadu, se je prenesla borba za neodvisnost učiteljskega stanu na posamezna sreska društva po vsej državi. Učiteljstvo se v polni meri zaveda pomena te borbe in je s svojim aktivnim sodelovanjem v organizaciji stopilo v odločno borbo proti kvarnim vplivom na naše združenje.

Tajnik sekcije tov. Metod Kumelj je iznesel vsa važnejša vprašanja, za katerih rešitev se poteguje vse učiteljstvo, in ki jim posveča sekcija svojo pozornost, poudarja joč neprestano na merodajnih mestih nujno potrebo njihove rešitve. Med temi vprašanji stoji v prvi vrsti učiteljska stalnost, a tudi disciplinski postopek se ne more smatrati za končnoveljavno rešen, ker ne ustreza vsem potrebam učiteljskega stanu. Se posebno pozornost bodo morala posvetiti društva v letošnji dobi snovanju podpornega sklada za pomoč članstvu, ker se prav v zadnjem času kaže nujna potreba po osnovanju takega fonda.

Iz poročil predsednikov sreskih društev je bilo razvidno, kakšno razpoloženje vlada med članstvom. Učiteljstvo razume povsem dobro borbo našega stanu za popolno neodvisnost, za stalnost in vse ostale moralne in gnotne dobrine, razume tudi resnost položaja, ki naroka učiteljstvu, da brani ne samo svoje interese, marveč tudi svojo čast in tudi čast združenja.

Ker je novosadska skupščina začrtala povsem točno bodočo smer našega združenja, je bilo sklenjeno na zboru, da se pošlje izvršnemu odboru JUJ v Beograd sledeči poziv:

Predsedniki sreskih učiteljskih društev ter člani upravnega in nadzornega odbora sekcije JUJ za dravsko banovino, zbrani na zboru dne 11. oktobra v Ljubljani, izrekajo centralni upravi Jugoslovanskega učiteljskega združenja polno in vsestransko zaupanje in jo pozivajo, da vztraja na strogo stanovski liniji, ter odločno odklanjajo ponovno zanašanje razdorov tujih vplivov in tendenc v stanovsko organizacijo.

Starosta predsedniškega zbora tov. Schell je nagovoril predsednika Dimnika, ki je po službeni potrebi premeščen v Beograd. Po njegovem nagovoru je bil z velikim odobravanjem in burnim aplavzom sprejet naslednji sklep:

V imenu predstavnikov vsega članstva JUJ za dravsko banovino se ti danes, ko se poslavljamo od nas, iskreno zahvaljujemo za vse ogromno delo, ki si ga z neizmernimi osebnimi žrtvami izvršil za učiteljsko organizacijo, učiteljski stan, za prosveto in šolstvo. Zagotavljamo te popolnega zaupanja in obljublamo, da bosta članstvo in organizacija v dravski banovini ostala tudi nadalje na strogo stanovski liniji. Naprošamo te, da ostaneš tudi poslej naš vodnik in vzornik v borbi za moralne in materialne dobrine članstva in za popolno osamosvojitve učiteljske organizacije.

Prepričani smo, da bo napočil čas, ko se boš vrnil zopet med nas, ki te bomo vedno vztrajno podpirali in težko pričakovali tvoje vrnitve.

Pri slučajnostih je bilo govora tudi o težkih posledicah, ki jih povzroča učiteljstvu nestalnost na službenem mestu. Z ozirom na to dejstvo je bila sprejeta še naslednja:

Resolucija zbora predsednikov sreskih učiteljskih društev ter članov upravnega in nadzornega odbora sekcije, 11. okt. 1936. v Ljubljani.

Z ozirom na težke preizkušnje in udarce, ki smo jih doživeli, odkar smo izgubili stalnost, pozivamo sekcijo in glavno upravo JUJ, da izposlujeta na merodajnih mestih, da se z zakonom zaščitijo naši osebni in s tem tudi občni narodni in državni interesi.

S tem je bilo delo zaključeno, a predsedniki so se vrnili domov z novimi spodbudami za resno delo v korist celokupnega stanu, šole in narodne prosvete.

† MATI

† Ivan Šega

Zopet je omahnil v večnost eden izmed graditeljev našega združenja Ivan Šega.

Leta minevajo in prinašajo pozabljenje nad lepimi in velikimi deli posameznikov. Kruta sedanjost in borba za pravice lastnega stanu sta vzrok, da le preveč pozabljamo na velike ustvarjalce in organizatorske sposobnosti, ki so jih posamezni učitelji leta in leta dajali na razpolago samo za to, da so gradili močne in trdne temelje naši stanovski organizaciji. In ko omagajo, zaradi truda, muk in trpljenja, tedaj vstane v novi luči pred nami vsa njihova preteklost, vse njihovo plodno delo, vse njihovo prizadevanje ob času, ko so orali ledino v našem stanovskem združenju.

Med one, ki so stali v prvi vrsti, ko se je snovalo naše združenje, spada tudi pokojni Ivan Šega. Že takoj v prvih letih, ko se je začela snovati »Zaveza« iz posameznih učiteljskih društev, je uvidel njeno potrebo in nien pomen za bodočnost vsega učiteljskega stanu. Bil je od l. 1893. pa do l. 1909. izmenoma njen prvi in drugi tajnik. Prav zaradi te svoje funkcije, in z njo si je brezdvomno zaslužil naslov pionirja našega združenja.

Ko so l. 1906. slovenski učitelji prvič obiskali Beograd, da bi ustvarili možnost čim ožjega stika s srbskim učiteljstvom, je bil on med njimi. V svojih velikih organizatorskih sposobnostih je že takrat uvidel, da bo moralo prej ali slej priti do popolnega združenja vsega jugoslovanskega učiteljstva. Udeležil se je tudi kot zastopnik slovenskega učiteljskega združenja na kongresu učiteljskega kongresa v Pragi.

teljstva vseslovanskega učiteljskega kongresa v Pragi.

Zaradi naraščajočega dela v stanovski organizaciji, ki je zahtevalo popolno administracijo, je l. 1909. odločil tajniške posle, a v odboru Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev je ostal še nadalje, do vojne, ki je momentano zavrla mogočen napredek našega stanovskega združenja.

Pokojni Šega je bil rojen v Ljubljani, kjer je doživel tudi učiteljske l. 1891. Imel je torej komaj dve službeni leti, ko je bil že izvoljen za tajnika stanovski organizaciji.

Njegova učiteljska pot ga je vedla v Brežice, Gornji Logatec, Smartno pri Litiji, Radovljico in končno na Jesenice. Povsod, kjer je doživel služboval, je neumorno deloval na kulturnem in gospodarskem polju. Snoval je razne zadrage, kulturne ustanove, a poleg vsega tega je našel vedno še dovolj časa za vzpodbudne članke v »Učiteljskem tovarišu«. Kot aktiven, v prvih vrstah stoječi graditelj poti, ki je dovedla jugoslovansko učiteljstvo do združitve, je vedno in povsod poudarjal idejo sloge, skupnega dela in edinstva vsega stanu.

Zaslужeni pokoj je užival na Jesenicah. Pokoj?

Ne! Človek, ki je delal vse svoje življenje, ne more mirovati in tako je tudi pokojnik delal še vedno — za gospodarski in kulturni dvig naroda.

Sredi dela ga je ustavila smrt in presekal nit njegovega življenja.

Komaj 65 let star nas je zapustil! Njegovo delo nam bodi vzor, zapišimo si ga za vedno v svoje duše, ko kličemo:

»Slava njegovemu spominu!«

Splošne vesti

OPOZICIJA DENUNCIRA...

Ze zadnjic smo naglašali, da je beograjski opoziciji samo za osebnosti, za rušenje vsake uprave, v kateri se ne nahaja ona, podtalno rušenje sklepov organizacije pri oblastvih in — za denunciranje.

Lahko je naslanjati se na moč in pomagati preganjati svoje sotovariše ter na ta način uživati zaupanje; težje je braniti učiteljske pravice, štiti sotovariše in se ne zameriti. Kakor je poštenje samo eno, tako je tudi pravica samo ena!

Opozicija, ki se poslužuje denunciacij, ne bo uspevala med učiteljstvom. Poštenost zmagava vselej, četudi ji je pot trnjeva.

Beograjska opozicija JUJ iznaša sledečo trditve in denunciacije: »Glavna uprava je privedla združenje na čisto politični teren s tem, da so njegove skupščine bolj podobne političnim shodom udruženje opozicije, kakor zborovanju stanovske organizacije!«

Predvsem vprašamo vse predsednike sreskih društev in delegate, ki so bili na glavni skupščini JUJ v Novem Sadu, če je to res? Naj povedo oni, kolika laž je to in na kako podel način skuša opozicija oblatiti novosadsko skupščino ter denuncirati svojo organizacijo. In to si upajo reči ljudje iz one grupe, ki so v Ljubljani ob priliki glavne skupščine ustanavljali učiteljske klube JNS, sedaj ustanavljajo druge učiteljske klube in jutri bodo ob drugem vremenu ustanavljali zopet kaj novega.

Na drugi strani iznaša beograjska opozicija sledečo denunciacijo: »Oni po pisarnah, gostilnah, ulicah, učiteljskih zborovanjih, povsod in na vsakem mestu javno obsojajo današnje stanje; kritizirajo odredbe; obrekujejo, žalijo in ponižujejo vse predpostavljene...«

Ali si morete zamisliti podležega sredstva, kakor se ga poslužuje beograjska opozicija; ali si morete zamisliti podležo denunciacijo in podtikanje? Vse to iznašajo pavšalno, brez dokazov ter skušajo na ta način oblatiti sedanjo upravo JUJ na merodajnih mestih.

— Vest. So ljudje, ki imajo vest in z njo združeno poštenje, pravičnost in objektivnost, a na žalost se dobe tudi ljudje, ki nimajo vesti in seveda tudi ne poštenja, pravičnosti in objektivnosti in je pri njih vse le zunanost — hinavščina. In to je zlo, če pridejo ljudje brez vesti do oblasti — potem trpe nedolžni. Vendar vest ne spi in se oglasi včasih tostran, včasih onstran groba, včasih ob grobu. Pri pokvarjenih ljudeh pa gre tudi preko groba.

— Čuvajmo svoj ponos in dostojanstvo. Nihče nima pravice poniževati učiteljstva in smo sami krivi, če to dopuščamo. Zakoni veljajo tudi za učiteljstvo in mimo njih nihče ni upravičen zahtevati od učitelja, da bo njegova lutka. Sami smo krivi, če se odzovemo onim, ki prihajajo, da na nedostojen način citirajo učiteljstvo, prihajajo v naše službene kraje in šole ter se brez legitimacije norčujejo iz najelementarnejših človeških in službenih pravic učiteljstva. Zahtevajte, da se legitimirajo, v čigavem imenu prihajajo in kdo odgovarja za njihova nevalificirana dejanja in nastope. Čuvajmo svoj ponos in svoje človeške in službene pravice!

»Svobodni tisk je — čuvajmo svobode.«

Robespierre

— Odgovornost. Čut odgovornosti je čut vesti. Ni dovolj, da si kakor Pilat umivamo roke pred odgovornostjo. Odgovornost obstoja in se je ne bo mogel nihče otresti. Odgovornost je človeška in službena. Za odgovornost obstojajo zakoni, ki jih je treba spoštovati. Stopiti pred odgovornost na tem svetu, je ravno toliko, kakor po smrti stopiti pred sodbo Gospodovo!

NESTOR SLOVENSKEGA UČITELJSTVA
90 LETNIK

Preteklo sredo, 7. oktobra, je izpolnil 90 let svojega življenja nadučitelj v p. pri Dev. Mar. v Polju gosp. Franc Kavčič.

Bo najbrž najstarejši učitelj v Sloveniji, gotovo pa na bivšem Kranjskem. Rodil se je v Ledinah nad Idrijo, občina Žiri, v rojstnem kraju pesnika Zaklja-Ledinskega. Dovolj je idrijsko učiteljske še zelo mlad in je zadnji še živih te nekdanje sloveče idrijske preporandije.

Postal je učitelj, ko je bil star šele 17 let. Kakor njegovega sorojaka iz Žirov, pred leti umrlega in od današnjega jubilaranta za tri leta starejšega Iv. Gantarja, pristnega Žirovca, je zaneslo tudi Kavčiča na prva službena mesta v Belo Krajino, v Semič in Dragatuš, kjer je ostal 20 let, ko je prišel za nadučitelja k Dev. Mar. v Polju. Deset let je služboval še pod konkordatom, ko je bila šola še podrejena cerkveni oblasti. Kako se je godilo učiteljstvu tedaj in še potem desetletja pozneje, to vedo povedati le še redki. In med temi redkimi je najredkejši jubilar Kavčič, ki je še do zdaj z najboljšim spominom in zanimivo znal pripovedovati učiteljske dogodivščine iz tedanje dobe. On ni koncil. Zavedal se je vseskrat in povsod svojega učiteljskega poklica in položaja. Svoje vrzeli tedanje učiteljske izobrazbe je izpopolnjeval s svojo pridnostjo in vztrajnostjo, zasledoval napredek pouka ter se po njem ravnal pri pouku in pri vzgoji mladine. Vse njegovo šolsko in izvenšolsko delovanje je bilo usmerjeno v napredek in razširjenje pouka in vobče šolstva, napredek naroda v kulturnih in gospodarskih panogah.

Bil je vedno zaveden in ljubezniv stanovski tovariš. Kot tak ni bil le član učiteljskih ustanov, ampak se je redno udeleževal njih zborovanj in če treba tudi pri njih požrtvovalno sodeloval.

Razumljivo, da je poleg lepih in veselih trenutkov v svojem 50 letnem učiteljskem poslovanju doživel tudi dokaj bridkih trenutkov, razočaranj in presenečenj. Vendar vse to ga ni uklonilo, ostal je trden, kremenit značaj.

Jesen in večer svojega življenja preživlja v svojem domu pri Dev. Mar. v Polju, kjer biva že nad 50 let.

Naj preživi večer svojega življenja v zadovoljnosti in zdravju, kar mu vsi iskreno želimo in čestitamo k tako redkemu jubileju v človeškem življenju.

L. P.

»Vi ste vzgojitelji mladine! Kakršni boste Vi, taka bo mladina, a kakršna bo mladina, tak bo narod in njegova bodočnost.«

Kralj Peter I. učiteljem 6. avgusta 1903.

— Sprejem slušateljev v višjo pedagoško šolo v Zagrebu. V šolskem letu 1936/37. bo sprejetih v višjo pedagoško šolo v Zagrebu v prvi letnik 75 slušateljev (-ic), in to 50 v oddelek za učitelje meščanskih šol in 25 v oddelek za pripravo za šolske nadzornike. Prošnje se pošljejo rektoratu višje pedagoške šole v Zagrebu do 25. oktobra t. l. Prošnjam je priložiti zrelostno izpričevalo (diplomo) učiteljske šole z odličnim ali prav dobrim uspehom, izpričevalo o praktičnem izpitu z odličnim ali prav dobrim uspehom, potrdilo o službeni dobi in oceno (kandidati za prvi oddelek morajo imeti najmanj 3 službena leta z odlično ali prav dobro oceno, a kandidati za tretji oddelek 10 let z istim uspehom), krstni list (kandidati za prvi oddelek ne smejo biti starejši od 30 let, a za tretji oddelek od 35 let), zdravniško izpričevalo, kratek opis življenja (curriculum vitae) s podatki o službi, stanu in otrocih. — V prošnjah za prvi oddelek je navesti, katero grupo predmetov hoče kandidat poslušati.

Andrej Naprež:

Pisma Martina Kobaleža

(Nadaljevanje.)

II.

Sredi dežele koromandijske se je ustavil cirkuški voz tik pred dolgočasno vasjo. Zavil je bil v senco košatega drevja in dva suha konjiča sta zadovoljno zarezgetala, vedoč, da je konec težkega pota. Bil je pa voz prečuden urejen in ko sem ga zagledal, me je obšlo nekaj toplote, kot da sem srečal dragega znanca. Stopil sem bliže. Bil je čisto navaden cirkuški voz, le po zunanji steni so bile obešene čudne podobe, skoraj bi se pridružil, da so bile prave stenske podobe za Widrovo čitanko. Iz nizke line pod streho je visela trobojnica. Še bolj sem se začudil in poiskal vrata. Prav tedaj je prišel skozi nje majhen in suh človeček z naočniki, prijazno mi je pokimal in hotel svojo pot. V levici je nesel kanglež z vodo, v desnici šibko lestev. Prijel sem ga za suknjo in ga ponižno ustavil, rekel sem mu, da se čutim srečnega, da bi pa le rad zvedel, kdo je in odkod, nisem namreč iz te dežele, daleč je gorami sem doma.

»Me veseli!« se je priklonil tujec. Moje ime je Janez Potreba in sem učitelj sedme skupine. Pravkar sem prišel na svoje novo službeno mesto v Dolgo vas!«

»Učitelj!« sem vzkliknil. »Servus, kolega! Moje ime je Martin Kobalež, učitelj na potovanju. Kako kaj živiš? Plačo dobivaš v redu?«

»Se zadosti.« me je sumljivo pogledal. »Mi smo namreč praktični ljudje, pri nas ima

Grupe v III. oddelku so sledeče: narodni jezik s književnostjo, zemljepisom in zgodovino. — Tuj jezik (nemški ali francoski) in narodni jezik s književnostjo. — Prirodopis, zemljepis in kemija. — Matematika z geometrijo in tehničnim risanjem, fizika in merkantilni predmeti. — Risanje, opisna geometrija in matematika. — Drugi oddelek za učitelje za defektne otroke letos ne bo odprt.

„Torej si res že culo povezal, siromak? Kdor pride na Golčavo, se nikoli več ne vrne, vsaj doslej se ni. Pozabijo nanj, to je! Tri ali štiri leta piše prošnje, nazadnje pa se naveliča. Zadnji je umrl že predlanskim, pa so šele letos zapazili to nesrečo.“

Ivan Cankar, Zbrani spisi, 14. zv., str. 272.

DVOJE NAZIRANJ.

Predzadnji »Gorenjec« piše:

»Področje naše davčne uprave je precej obsežno. Zato imamo na davčni upravi precej uradnikov. V glavnem pa imamo največ ali vsaj precej dnevnarij, tako slugo Pristovca Franca, Glažarja Vinka, Pezdica Joška in druge. Po § 178. uradniškega zakona se dnevničarju sme služba vsak čas administrativno odpovedati v petnajstih dneh od dne priobčitve. V nedeljo dne 25. oktobra 1936. bo grozdje v Radovljici zrelo.«

»Slovenec« z dne 11. oktobra pa piše med drugim:

»Prišla je politična svoboda, ko vas nihče več ne bo klical na odgovor, ako volite po svojem prepričanju. — Ni se več treba skrivati pred žandarji in ovaduhji, vsakdo lahko agitira svobodno za listo, ki ustreza njegovim političnim nazorom.«

Iskren član JUU se bo boril za popolno svobodo izražanja legitimnih zastopnikov učiteljstva ter svobodno in odkrito prikazovanje pravega učiteljskega mišljenja in razpoloženja.

UPRAVITELJSTVA OZIROMA KRAJEVNE ŠOLSKE ODBORE prosimo, da poravnajo zaostalo naročnino »Popotnika« v zmislu opominov, ki so bili razposlani vsem dolžnikom. V nasprotnem primeru bo uprava sicer primorana z oktobrom ustaviti dostavitev lista vsem onim naročnikom, ki niso krili naročnine do 1. 1936.

VSA SRESKA UČITELJSKA DRUŠTVA se opozarjajo in obenem naprošajo, da poravnajo zaostalo članarino v zmislu sklepa letošnje skupščine najkasneje do 10. decembra 1936.

Dalje je letošnja skupščina ponovno sprejela sklep, da se članarina plačuje mesečno naprej, ki jo poverjeniki na šolah nakazujejo društvenemu blagajniku, ta pa čimprej sekijsi. Vsak zaostanek plačil napram sekijsi bo moralo društvo v zmislu sklepa banovinske skupščine utemeljiti, ako se hoče izogniti posledicam, sprejetih na letošnji skupščini.

Društva, ki še niso poslala prijav za september, naj to takoj store.

UPRAVA JUU.

— Šolski odri. Z ozirom na razna vprašanja glede mojih mladinskih iger objavljam sledeče:

Igr »Oporoka kralja Matjaža« (patriotična) in »Gospod in sv. Peter« (šaljiva) sta pošli. Drugo, to je »Gospod in sv. Peter«, sem predelal in znatno razširil. Imam jo v strojepisnih izvodih. — »Šolo v nebesih« (zlasti primerna za jubileje zaslužnih šolnikov) ima še v zalogi Učiteljski dom v Mariboru. To igro sem pravkar izpopolnil ter je, pisana s strojem, pri meni na razpolago. — »Grudica« (izšla pri R. d. križu v Beogradu) je sedaj obsežnejša ter opremljena s številnimi pevskimi točkami. Zahteva dobrih mladih in odraslih igralcev. Uporabljiva je za narodne

svečanosti in druge prilike. — Šaljive vsebine je »Sv. Peter in cigani«. — Sole, ki razpolagajo z dobrimi deklamatorji, si naj pregledajo igro »Palčki zidajo«.

Tudi »Grudica«, »Sv. Peter in cigani« in »Palčki zidajo« imam v strojepisnih izvodih. Zolnir Oskar, učitelj v pok., Maribor, Prečna ul. 6.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Gradščanski Hrvati v Avstriji imajo 27 šol z izključno hrvaškim učnim jezikom ter 16 dvojezičnih šol. Na zborovanju v vasi Cembli so sprejeli naslednjo resolucijo:

1. Hrvaška šola: vsaka šola v hrvaških občinah bodi hrvaška in v njej se mora poučevati v materinem jeziku.

2. Na hrvaških šolah more biti nastavljen samo Hrvat kot učitelj.

3. Učitelji, ki se potegujejo za mesto na hrvaški šoli, morajo dokazati z izpitom, da so sposobni poučevati v hrvaškem jeziku.

Slovinci v Avstriji so glede šolstva mnogo na slabšem. (Po »Domoljub« od 7. X.)

— I »Haloški otroci« je obširen članek v »Sodobnosti« št. 9., kjer prikazuje Boris Fakkin temno sliko razmer, v katerih živijo v Haložah otroci.

— I Bombe s plinom za soljenje so metali v Campbellu v Združenih državah na štrajkujoče študente. Študenti so štrajkali, ker so jim premetili priljubljenega učitelja. (»Maribor Zeitung«, 6. X.)

— I O učiteljih v Prekmurju. Inteligent, ki je poslan v te kraje, pa ne vidi na svojem oddaljenem službenem mestu drugega kot kazensko stotnijo in se družji rajši s krajevnim mogotcem, Židom ali Madžarom kot pa s slovenskim kmetom, ko so ugotovile trde in v svoji splošnosti gotovo krivične marsikateremu učitelju, učiteljici ali tudi uradniku, je vendarle res, da ima resničen stik z ljudstvom le mala skupina prekmurskih študentov, ki so izšli iz kmetskih hiš. (»Štajerska in Prekmurje 1936.« — »Sodobnost« št. 9.)

— I Premestitve. Zopet so premeščene tri učne moči, ena pa je odpuščena. (»Slovenec« od 11. X.)

— I Ob slovesu učitelja Bajleca v Zgornji Sv. Kungoti piše »Slovenec« od 11. X. mastno tiskano: Takih učiteljev nam dajte, takih vzgojiteljev potrebujemo naš narod, ki brez reklame in brez kričanja delajo, tako delo rodi obilen sad.

— I Šolski spor v Nemčiji. V Nemčiji se nadaljuje borba duhovščine za konfesionalno šolo. Samo v Monakovem je bilo pretvorjenih 44 katoliških verskih šol v nevalne, v katerih sede otroci raznih veroizpovedi. Vsi protesti katoliških škofov ne zaležejo nič. Vlada je proglasila konfesionalno šolo kot sovražnico skupnosti in neprijateljico skupne države. Iz šol so bili odstranjeni križi in verske podobe. Oblastva predpisujejo učne knjige, v katerih čisto ni zaslediti niti sledu krščanstva. (»Slovenec«, 13. X.)

— I Na meščanski šoli v Trbovljah se je uvedel prostovoljen popoldanski pouk. Banske uprava je dovolila potreben kredit za nastavitve dveh honoriranih učiteljev. (»Slovenski dom«, 13. X.)

— I Na Martinjem vrhu so zgradili novo šolsko poslopje. Slovesna otvoritev bo v nedeljo 18. t. m.

— I Kočevje. »Slovenec« od 9. t. m. je prinesel pod rubriko »Kočevje« notico, ki je bila hote ali nehoti tako stilizirana, da je nepoučen bralec lahko dobil vtis, kot da bi se »Učiteljski tovariš« zavzemal za nemške šole.

Plašči, površniki

v priznani elegantni izdelavi in veliki izbiri

LUKIČ

Ljubljana, Stritarjeva ulica

mesec štirideset dni in ne more priti do poma.

»Tako, tako,« sem mrmral. »Torej si pravkar prišel. Kje si boš pa stanovanje poiškal? Čemu si zavil z vozom sem pod drevje?«

»Moj Bog, odkod si pa ti?« se je začudil Janez Potreba. »Kaj ne veš, da so pri nas že davno odpravili stanovanja za učitelje? Same sitnosti so bile s to zastarelo stvarjo, samo preprekanje. Zdaj imamo urejeno vse bolj praktično. Vsak novinec si kupi na obroke tak voz.«

»To je cirkuški voz!« sem vzkliknil za prepaščen.

»Cirkuškega voza ne poznamo več, to je učiteljski voz,« je nevoljen razložil Janez Potreba. »To je za naš stan najboljše stanovanje. Že zaradi premestitev. V vsakem vozu je telefon. Dekretov ne dobivamo več, kar telefonično nam sporočijo naslednje službeno mesto. Treba je le dobiti par konj in odideš in se zbogom ni treba nikomur reči. Tako prepotuje človek precejšen kos mile očetnjave in sam ne ve, kdaj pride do penzije. Zdaj premišljam, kako bi namesto konj dobili motorje, konji so le nekoliko prepočasni.«

»Pa se dostikrat seliš?« sem trepetaje vprašal kolego.

»Čakaj! je rekel, položil na tla lestev in kanglico ter pogledal v notes. To je menda moje stodvanajsto mesto, če ne štejem tistih treh, ko so mi že spotoma spremenili ukaz. Na vozu imam posodo s prstjo iz domače vasi, tako mi ni nikoli dolgčas.«

Znova je pobral lestev in prijel za kanglico. Obrnil se je na drugo stran voza in šel

sem za njim. Tam je prislonil lestev k vozu in zlezel na streho. Prijela me je radovednost in splezal sem za njim. Na strehi je bil urejen pisan vrtiček, nekaj salate, spinače, nekaj zeljnatih glav, tri lepe dalije, sedem gladijov, obroke »astrami«, v kotu pa umetno travnišče. Čez streho so viseli nageljni, bršljan in slak.

»To je za pouk v kmetijstvu,« mi je razlagal Potreba, »veš, zbirka ni popolna, drugi imajo lepše, ampak jaz sem imel lani tudi hruško, pravo hruško, kar se še nobenemu ni posrečilo in sem zato dobil odlično oceno. Le škoda, da sem jo moral pozimi posušiti, ko mi je zmanjkalo drv.«

Gledal sem ga, s kakim veseljem je božal in zalival dalije, potem se mi je zazdelo, da streha ni dovolj trdna in sem previdno splezal na tla.

Povabil me je v voz.

»Soba in kuhinja, prav po predpisih,« mi je razlagal. »Tukaj je računalo, zdaj obesi nanj lahko tudi klobuk. Obešalnika namreč nimam, taka stvar je samo v napotje. Postelja je tudi zleznata. Gledaj, kaj je pod njo? Tam imam čevlje in knjižnico. Tukaj so še druga učila, napravil sem jih sam. Rečeno je sicer, da jih mora kupiti šola, tudi postave so take in še lepe postave, pa kaj hočeš, postave so napisane v debelih bukvah in bukke so zložene na visokih policah, tam se prašijo in življenje pride zelo težko do njih. To boš še videl.«

Sedla sva na staro skrinjo in otepala črn kruh.

»Kako pa kaj pri vas?«

Razložil sem mu, kolikor sem vedel in smel.

»Reveži ste, reveži!« mi je kimal. »Mi smo pa politiko odpravili. Politika ni za ljudstvo. Imamo posebne ljudi, ki se izšolajo nalašč za to in ti se grede politiko. Mene pa skrbi zdaj edino, kako bi zgradil na strehi toplo gredo. Cement se je podražil, vendar sem mislil, da bom že ta mesec nabral, kolikor je treba, a s tem odtrgal dva procenta za kitajske poplavlence in dva procenta za špansko revolucijo.«

»Pa si sam kuhaš? Mar bi se poročil?« sem se ozrl po sobi.

»Poročil!« je poskočil Janez Potreba. »Ali si znorel! Kako ti pride na pamet taka pregrešna misel! Saj imam komaj triindvajset let službe! Kako bom pa živel!«

»Torej se sploh ne misliš ženiti?«

»Tisto že, toda zdaj sem še premlad. Pa ti si iz tujih krajev in ne razumeš tega. Pri nas se ženimo dve leti, tri leta pred penzijo. Take so odredbe. Že zaradi otrok in družinskih doklad...«

»Prav za prav živš pusto življenje...«

»Veš, človek se mora privaditi. Saj imamo tudi veselo dni. Celo organizirani smo in svojo zastavo imamo in svoj praznik. Takrat priredimo parado in igra nam vojaška godba. Pa to te najbrže ne bo zanimalo. Rajši pojdi z menoj, gledat grem, kje je moja šola.«

Zaklenil je voz in odšla sva skozi vas. Hiše na obeh straneh so bile lepe in visoke in iskal sem med njimi šolo, a jo je že našel Potreba in mi jo pokazal: bila je nizka hiša, skoraj baraka. Z nerodnimi črkami je napisal nekdo na prednjo steno: Naša šola.

»Pa pogledaj!« je dejal dobrovoljno Potreba. Vrata so bila odprta in vstopila sva. Videla sva nizko šolsko sobo, a Potreba to ni

da olajša dosedanje težko delo in iskanje po drugih, manj popolnih knjigah. Knjiga izide v mesecu decembru in velja v poprejšnji naročnini Din 260— na 8 mesečnih obrokov. Naročila sprejemata Knjižarna Učiteljske tiskarne in Ljubljani in njena podružnica v Mariboru.

Mladinska matica

—mm »Naš rod« bo dotiskan te dni in se bo začel prihodnji teden razpošiljati. Poverjenike prosimo, da nam prijavijo naročnike pravočasno, da ne bo nepotrebnih zamud.

LISTI O MLADINSKI MATICI

Med našimi založbami je M. M. vsakekor interesanten primer sistematičnega dela in umetnosti. Slovenska mladinska literatura se je v poslednjem času obogatila z mnogimi odličnimi izdajami Mladinske matice, katero vodijo učitelji in pedagogi z nenavadnim naprednim gledanjem in izredno podjetnostjo. »Novosti«, Zagreb.

Ne dvomimo, da z Mladinsko matico napreduje tudi naša mladinska književnost. (»Jutro«)

Mladinska matica je dala za Din 2250 kvantitativno lep dar. Zato je tem težje razumeti bedasto, anonimno, demagoško govorjo, ki so jo zadnji čas započeli proti Mladinski matici neki kulturni reakcionarni elementi, ki so v zadnjih mesecih oživeli med Slovenci, kakor gadje na soncu. (»Književnost«)

»Naš rod« je najbolj razširjen slovenski mladinski list in mladini se je najbolj priljubil, ker je ne pita dosti z osladnimi vzgojnimi storjicami, temveč ji prinaša bolj poučne in zanimive stvari. (»Svoboda«)

Mladinska matica, ki je največja te vrste v Jugoslaviji, prednjači v vsakem oziru tudi med številnimi sličnimi slovenskimi knjižnicami, skrbno in vestno vrši svojo nalogo in času primerno izpopolnjuje mladinsko književnost. (»Istra«, Zagreb.)

Mladinska matica, ki jo vodi J. Ribičič, izdaja mladinski list »Naš rod, ki je najboljši list te vrste v Jugoslaviji. (»Istra«)

—mm O letošnjih knjigah »Mladinske matice« prinaša 10. števec »Mladike« obširno oceno.

V »Kresnicah«, o katerih pravi, da so namenjene predvsem naravoslovju, tehniki in zanimivemu drobilu, kritiku najbolj ugaja »Pravljica o sreči« z mirovno tendenco. O Milkovičevih »Barakah« pravi, da je preprosta povest obožba družabnega gorja, ki gradi barake. Povest je zajeta, morda zato, ker je mladinska, preveč pri vrhu, nekam po načinu starih idealističnih mladinskih del. Kolikor je v taki knjigi mogoče, je pisatelj vendar prikazal mlademu svetu, kakšno mladost preživlja danes tudi del slovenske mladine. O Hudaletovi »Postelji gospoda Fibriha« pravi, da kaže gospodarsko stisko našega kmeta in delavca. Med spretno pripovedovanjem o sekanju gozda in splavarjih na Savinji vpleta poučne podatke iz zemljepisja in gospodarstva. Res dobro seznanja mladino z eno stranjo našega

zanimajo. Iskal je upravitelja. Šla sva dvakrat okoli barake in naposled se nama je zazdelo, da nekdo ropota na strehi. Stopila sva na cesto, in ušla na strehi starega moža. Poklicala sva ga, zbral se je in zaklical:

»Že dobro, kar jutri pridite, če bo kaj otrok. In kredo prinesite s seboj, kredo ni nič pri hiši. Jaz pa streho popravljam, vse sem že premetal in še zmeraj teče skozi njo.«

Janez Potreba se je priklonil in sva odšla. Med drevjem sva videla upraviteljev voz, črn pes je bil privezan k njemu in je besno lajal.

»Kaj pa zdaj?« sem vprašal Potrebo.

»Nič. Nekaj dni bom hodil gledat, če je že kaj otrok, potem se bo kdo spomnil, da dveh učiteljev ne potrebujejo in bom šel naprej.«

Pobrala sva spotoma nekaj piškavij jabolk in jih hotela doma pojesti. Potreba je »našel zvezo, že je začelo zvoniti in zvoniti. Pograbil sem za slušalko in vprašal, kaj se je zgodilo.

»Razrešujemo vas službe v Dolgi vasi in vas premeščamo v Mrzli log. Nastop službe takoj!« je zapelo v telefonu.

Vrgel sem slušalko v stran in stekel k Potrebi.

»Mrzli log, Mrzli log! Takoj!« sem zatutil.

Potreba se je nasmehnil, vzel notes in napisal: Stotrinajst. Pika. Mrzli log. Pika. Nato se je ozrl po polju in olajšano vzdihnil:

»Hvala Bogu, da konji niso še daleč!«

Jaz sem pa sklenil, da grem z njim v Mrzli log.